

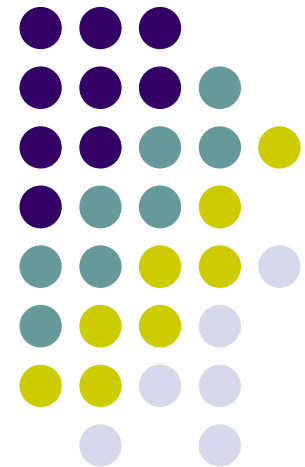
Judikatúra slovenských súdov

- Ústavný súd SR a Najvyšší súd SR

Miroslav Slašťan

Paneurópska vysoká škola, Bratislava

externý člen pedagogického zboru Justičnej akadémie SR

Civilný sporový poriadok - základné princípy

- čl.2 (1)...naplnený princíp právnej istoty
- čl. 2(2) ...Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s **ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít**; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.
- čl. 2(3)...Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu **rozhodne inak**, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.

Ústavné základy princípu právnej istoty

- Súdny precedens ako prameň slovenského ústavného práva ?

- **I. ÚS 236/06:**

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne **princíp právnej istoty** [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Súčasťou uvedeného princípu je aj požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (mutatis mutandis I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované.

Ústavné základy princípu právnej istoty

- Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru.
- Rovnako treba kvalifikovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy.
- *nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006*

Môže Ústavný súd SR posudzovať súlad zrušenej, ale stále uplatniteľnej právnej normy s normou vyššej právnej sily?

- prípad Kovaľský – okresný – krajský – ústavný súd – Súdny dvor EÚ (C-302/06)
- KS PO – ÚS: je ustanovenie § 42 ods. 2 zákona č. 70/1998 Z. z. v súlade s článkom 20 ods. 4 Ústavy (po prijatí zákona č. 656/2004 Z. z., ktorým sa zrušil zákon č. 70/1998, Ústavný súd Slovenskej republiky usúdil, že odpadol predmet konania, a preto konanie zastavil - podľa § 69 ods. 10 zák. č. 656/2004 Z.z. - oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, zostávajú nedotknuté
- KS PO podáva nový návrh na ÚS týkajúci sa súladu § 69 ods. 10 zákona č. 656/2004 Z. z. s článkom 20 ods. 4 Ústavy. Tento návrh bol odmietnutý rozhodnutím z 28. septembra 2005 (uznesenie US sp. zn. PL. ÚS 28/05)

Doterajšia stabilná judikatúra ÚS (2009)

- Doterajšia judikatúra ústavného súdu v súvislosti so zistením, že v čase doručenia návrhu navrhovateľa ústavnému súdu už napadnutý právny predpis nebol súčasťou platného právneho poriadku, t. j. bol zrušený a stratil platnosť aj účinnosť, zdôrazňovala, že **v konaní o súlade právnych predpisov** podľa čl. 125 os. 1 ústavy je v zásade **ústavný súd oprávnený posudzovať len súlad platných právnych predpisov**, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení s právnymi predpismi vyššej právnej sily. Tento záver bol nepriamo odvodený zo znenia § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezú ústavného súdu, konanie zastaví.

...Ústavný súd preto pri svojej doterajšej rozhodovacej činnosti v konaniach podľa § 130 ods. 1 písm. d) ústavy iniciovaných všeobecným súdom, v ktorých bol namietaný nesúlad neplatných právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení s právnymi predpismi vyššej právnej sily, postupoval tak, že ich svojím uznesením zastavil (napr. PL. ÚS 16/02 z 20. mája 2002, PL. ÚS 13/08 z 9. apríla 2008, PL. ÚS 23/08 z 15. októbra 2008, PL. ÚS 4/09 z 25. februára 2009).

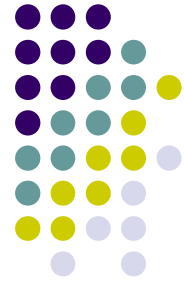
PL. ÚS 1/2010-6 (uznesenie o prijatí)...Väčšina pléna ústavného súdu považuje uvedenú doterajšiu judikatúru ústavného súdu za prekonanú a prikláňa sa v takýchto veciach k **dôslednejšiemu uplatňovaniu zásady materiálnej ochrany ústavnosti** z dôvodov, ktoré už v rámci judikatúry ústavného súdu boli uvedené predovšetkým v rámci odlišných stanovísk sudcov (napr. k veci sp. zn. PL. ÚS 13/08).

Prelomové, ale nie jednoznačné rozhodnutie ÚS SR

- **PL. ÚS 1/2010-6 návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) v spojení s čl. 144 ods. 2 ústavy podaný Krajským súdom v Bratislave v konaní sp.zn. 14 Co 449/2008 („zapretie otcovstva“) zo dňa 6.8. 2009**
- žalobca sa domáhal žalobou podanou 16. novembra 2006 určenia, že nie je biologickým otcom maloletej, ktorá sa narodila dňa 5. 3. 1992 (súd rozsudkom z 28. apríla 2009 žalobu zamietol, keďže jeho právo na podanie návrhu na zapretie otcovstva na súde bolo prekludované, tzn. lehota na jeho uplatnenie uplynula dňa 5. 9. 1992 a žalobca podal návrh až 16. 11. 2006)
- medzičasom sa právna úprava k zapretiu otcovstva zmenila, nakoľko ustanovenie § 57 ods. 1 zákona č. 94/1963 Zb. zákona o rodine (lehota na zapretie 6m) bolo od 1. apríla 2005 nahradené ustanovením § 86 ods. 1 v spojení s § 96 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (3 roky)
- Keďže maloletá sa narodila dňa za účinnosti zákona č. 94/1963 na právo žalobcu zaprieť otcovstvo sa vzťahoval a aj vzťahuje právny stav podľa zákona č. 94/1963 Z z. v zmysle prechodného ustanovenia § 114 zák. č. 36/2005 Z. z., ktorý zrušil zákon č. 94/1963 Z. z. s účinnosťou od 1. 4. 2005.

nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2011, č. k. PL. ÚS 1/2010-57

- **Ustanovenie § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.**

.....Na základe uvedeného rozboru a všetkých podstatných skutočností, ktoré majú vplyv na posúdenie nastolenej otázky, ústavný súd konštatuje, že v konaní pred všeobecným súdom, v súvislosti s ktorým krajský súd predložil návrh ústavnému súdu, sa pri rozhodovaní o zapieracej žalobe zákon č. 94/1963 Zb. nepoužije a je potrebné aplikovať zákon č. 36/2005 Z. z.

Právna istota vs rešpektovanie rozhodnutí Ústavného súdu inými orgánmi

- rovnováha – deľba mocí v praxi (NR SR vs ÚS SR)
- „kauzu Gaulieder“, Národná rada SR odmietla rešpektovať nález Ústavného súdu SR I.ÚS 8/97 z 23. júla 1997 a nezrušila svoje uznesenie č. 482 zo 4. decembra 1996
- ústavný zákon č. 254/2006 Z.z. z 20. apríla 2006 o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky, na preskúmavanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu - vymazal účinky nálezu Ústavného súdu SR PL.ÚS 6/04 z 19.10. 2005

Súlád ústavných zákonov s Ústavou?

- machinácie s volebnými obdobiami
- P1 predĺženie volebného obdobia do orgánov samosprávy obcí zvolených vo voľbách v roku 1994 (ústavný zákon č. 332/1998 Z.z.) – ad hoc derogácia ust. čl. 69 ods. 2 (štvorročné volebné obdobie orgánov územnej samosprávy) v spojení s ust. čl. 30 ods. 2 Ústavy SR („voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom“).
- P2 - ústavný zákon č. 70/1994 Z.z. zo 17. marca 1994 o skrátení volebného obdobia NR SR
- P3 – detto ústavný zákon č. 82/2006 Z.z. z 9. februára 2006
- P4 – detto ústavný zákon č. 330/2011 Z.z. z 13. októbra 2011 - ad hoc derogácia ust. čl. 73 ústavy „Národná rada SR má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky“

Kauza Melčák

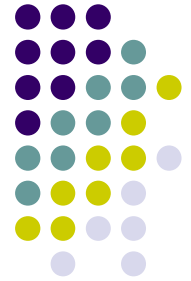
- Nález Ústavného súdu Českej republiky PL.ÚS 27/09 z 10.9. 2009
- ústavný zákon č. 195/2009 Sb. o skrátení piateho volebného obdobia Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR je ...*ústavný zákon iba formou, nie však obsahom. Obsahom je individuálnym právnym aktom týkajúcim sa nie všeobecne vymedzeného okruhu adresátov a situácií, ale konkrétne určeného subjektu (Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR zvolenej v roku 2006) a konkrétnej situácie (skončenie jej volebného obdobia dňom volieb, ktoré sa majú konať do 15. októbra 2009)*“.
- Parlament nemá právomoc (čl. 9 odst. 1 Ústavy ČR) k prijímaniu individuálnych právnych aktov, formou ústavných zákonov.

porovnanie s možnosťami ÚS SR

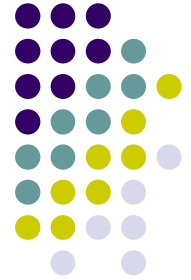
- *Nález ÚS SR sp.zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 24. mája 1995: „právny akt, ktorý sa v rozpore so všeobecne uznávanou požiadavkou generality vzťahuje na určité vopred známe jednotlivé privatizačné veci, čo princípy právneho štátu nepripúšťajú...“.*
- *....„princíp generality právnej normy spočíva aj v tom, že ňou ustanovené obmedzenia musia mať všeobecný charakter (nález ÚS SR sp.zn. PL. ÚS 3 7/95 z 12. septembra 1996)*
- *porušenie podstatných náležitostí demokratického právneho štátu, retroaktívnymi účinkami prijatého ústavného zákona aj v „ústavnom poriadku Slovenskej republiky všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov alebo ich ustanovení možno odvodiť z čl. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.“ (nález Ústavného súdu SR sp.zn. PL. ÚS 36/95 z 3. apríla 1996)*
- *čl. 84 odsek 4, čl. 152 ods. 4 ústavy*

– judikatúra Ústavného súdu a Najvyššieho súdu SR

- Záväznosť rozhodnutí Ústavného súdu SR
- Účinky res iudicata nálezov ÚS
- Precedenčný účinok nálezov ÚS (erga omnes)
- (Všeobecná) záväznosť rozhodnutí všeobecných súdov
- Následky nerešpektovanie skorších súdnych rozhodnutí

Závaznosť rozhodnutí Ústavného súdu SR

- sporná otázka
- absencia komplexnej úpravy v ústave – nutnosť rozlišovať podľa jednotlivých konaní
 - konanie o výklade ústavy a ústavných zákonov (výklad je všeobecne záväzný odo dňa vyhlásenia rozhodnutia v Z.z.)
 - konanie o ústavnosti a zákonnosti volieb (rozhodnutie je záväzné pre všetky orgány verejnej moci, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorých sa týkajú. Príslušný orgán verejnej moci je povinný bez zbytočného odkladu zabezpečiť ich vykonanie)
 - konanie o súlade právnych predpisov (právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzný)
 - konanie o kompetenčných sporoch (?)

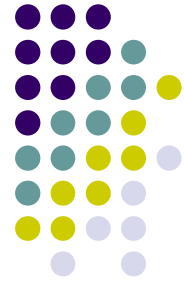
Účinky res iudicata nálezov ÚS

- rozhodnutia ÚS sú **konečné**, nie je možné sa odvolať v rovnakej veci (čl.133 ústavy: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok)
- právne otázky sú definitívne vyriešené?
- konanie o súlade právnych predpisov vs konanie o ústavnej sťažnosti

Účinky res iudicata nálezov ÚS

- konanie o súlade právnych predpisov

- ...prekážka veci rozsúdenej vo svojej procesnej podstate vyjadruje zákaz a prekážku otvárať právoplatne rozhodnutú tú istú vec, ktorá je charakterizovaná tými istými účastníkmi, rovnakým predmetom konania a rovnakými skutkovými a právnymi dôvodmi uplatnenia nároku na súdnu ochranu.
- potrebné vykladať vzhľadom na charakter konania o súlade právnych predpisov (abstraktná rozhodovacia činnosť)
 - ak sa ustanovenie predpisu mení a dopĺňa
 - iné namietané dôvody nesúlady
 - zmena spoločenských pomerov („...prijaté za iných predpokladov...“)

(sp. zn. PL. ÚS 11/05 z 22. augusta 2006)

Precedenčný účinok nálezov ÚS (erga omnes) v konaní o súlade právnych predpisov

- Čl. 125 (6) ústavy:
...rozhodnutie ústavného súdu ... sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Viazanosť právnym názorom...

- § 41a (2) zákona č. 38/1993 Z.z.: Orgán, ktorý je povinný uviešť právny predpis do súladu podľa čl. 125 ods. 3 Ústavy, je viazaný právnym názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu.
- Novela O.s.p. zák.č. 519/1991: § 135 „súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou...
- čl. 144 ods. (2) ústavy: „Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.“

Konanie o súlade právnych predpisov - hmotnoprávne účinky nálezu

- **zákon č. 38/1993 Z.z.:**
- **§ 41a (1)** Právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu v Zbierke zákonov.
- **§ 41a (3)** Stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu Ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Konanie o súlade právnych predpisov - účinky nálezu

- § 41b

(1) Ak súd v **trestnom konaní** vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 Ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale **nebol vykonaný**, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je **dôvodom obnovy konania** podľa ustanovení Trestného poriadku.

(2) **Ostatné právoplatné rozhodnutia** vydané v občianskoprávnom alebo správnom konaní na základe právneho predpisu, ktorý celkom, sčasti alebo v niektorom ustanovení stratil účinnosť, **zostávajú nedotknuté; povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať**.

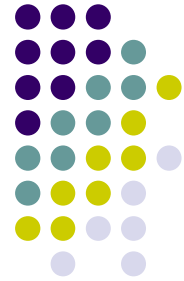
- A čo neprávoplatné rozhodnutia / prebiehajúce konania?

Konanie o súlade právnych predpisov - hmotnoprávne účinky nálezu

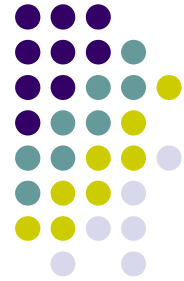
- ústava a zákon o ústavnom súde rozdeľujú problematiku hmotnoprávných účinkov nálezu ústavného súdu o súlade právnych predpisov na dve skupiny (prípady, ktoré boli do momentu uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne ukončené (judikované), a prípady, ktoré vo chvíli uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov právoplatne ukončené ešte neboli)
- **Účinky nálezu Ex nunc vs Ex tunc**
- ...v trestnom konaní vo vzťahu voči právoplatne odsúdenej osobe hmotnoprávne následky nálezu o nesúlade uverejneného po právoplatnom odsúdení nastávajú **ex tunc**, nie teda iba od momentu uverejnenia nálezu. Vinu trestne stíhanej osoby možno po uverejnení nálezu **znova posudzovať**, a to už vo svetle nálezu o nesúlade...

Konanie o súlade právnych predpisov - hmotnoprávne účinky nálezu

- V civilnom a správnom konaní: ustanovenie § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde neposkytuje žiadnu ochranu tomu účastníkovi občianskoprávneho alebo správneho konania, **ktorý bol v konaní neúspešný**, teda **uplatnený nárok** mu vzhľadom na aplikáciu nesúladneho právneho predpisu **nebol priznaný**...
- **POVINNOSŤ:** ...aj keď nedochádza k obnove právoplatne skončeného konania, pokiaľ povinný subjekt do uverejnenia nálezu uloženú povinnosť nesplnil, stáva sa táto nevymáhateľnou ...(v zásade ex tunc)
- **NÁROK:**
buďex nunc, teda od momentu uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov. Preto nároky vzniknuté do momentu uverejnenia nálezu o nesúlade právnych predpisov sa riadia právnym stavom existujúcim dovtedy. Nový právny stav založený nálezom ústavného súdu sa vzťahuje iba na **nároky vzniknuté od uverejnenia nálezu**...alebo ex tunc aj na nároky pred uverejnením nálezu...
- kolízia medzi **princípom zachovávanía ústavnosti** na jednej strane a **princípom právnej istoty** na strane druhej (t.j. prezumpcia ústavnosti právnych predpisov - až do opačného rozhodnutia ústavného súdu a prezumpcia právoplatných rozhodnutí orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti)

Konanie o súlade právnych predpisov - hmotnoprávne účinky nálezu

- Rozhodnutie:
-o hmotnoprávnych účinkoch nálezu o nesúlade **vydaného pred právoplatným skončením konania**, ... v týchto veciach nastávajú ... **pre všetkých účastníkov konania ex tunc**. Ak sa totiž tieto účinky prejavujú ex tunc vo veciach judikovaných právoplatne pred uverejnením nálezu, potom a fortiori to musí tak byť vo veciach neskončených právoplatne v momente uverejnenia nálezu o nesúlade. Opačný výklad je priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň neprípustným absolutizovaním princípu právnej istoty.
- Nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 51/06, sp. zn. I. ÚS 60/06 z 8. júna 2006, sp. zn. I. ÚS 159/06 zo 17. októbra 2006 a sp. zn. I. ÚS 320/06 zo 6. decembra 2006

Účinky res iudicata nálezov ÚS

- konanie o ústavnej sťažnosti

- po vyhovujúcom náleze sa vracia vec k súdu, ktorý musí rozhodnúť v súlade výrokom, ale najmä odôvodnením nálezu ÚS, t.j. v súlade s právnym názorom ÚS
- ...je nenáležité a v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky polemizovať s otázkou, či má nález Ústavného súdu Slovenskej republiky len akademický význam alebo či má aj hmotnoprávne dôsledky (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. februára 2001, sp.zn. 3 To 4/2001)
- **viazanosť právnym názorom v konaní o sťažnostiach**
 - novela O.s.p. zák.č. 341/2005 § 135 O.s.p.: Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd
 - teraz čl. 3 CSP

Účinky res iudicata nálezov ÚS - konanie o ústavnej sťažnosti

- **IV. ÚS 200/03-10**
- namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného postupom okresného súdu v čase od doručenia nálezov ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 118/02 z 5. februára 2003 do podania tejto sťažnosti.

Účinky res iudicata nálezov ÚS - konanie o ústavnej sťažnosti

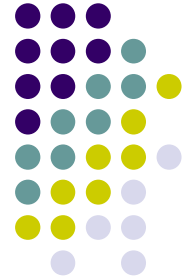
- ústavný súd by mal opätovne konať a rozhodovať vo veci, o ktorej už rozhodol. ..napriek tomu, že od doručenia nálezu sp. zn. I. ÚS 118/02 uplynulo do doručenia opakovanej sťažnosti **už viac ako sedem mesiacov**, počas ktorých podľa tvrdenia sťažovateľa bol okresný súd nečinný. Ide totiž o také krátke obdobie, ktoré vylučuje, aby ústavný súd, ak by nepovažoval sťažnosť za neprípustnú, mohol rozhodnúť inými výrokmi, než ako bolo rozhodnuté vo veci sp. zn. I. ÚS 118/02
- dlhšie obdobie nečinnosti by nemuselo byť prekážkou prípustnosti opätovného konania a rozhodovania vo veci samej podľa § 24 zákona o ústavnom súde. ..by totiž mohlo založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných prietahov v súdnom konaní napriek predošlému nálezmu ústavného súdu o takýchto prietahoch a mohlo by spravidla vyústiť, najmä pokiaľ ide o otázku primeraného finančného zadostučinenia, do iného výroku o výške zadostučinenia ako náhrady nemateriálnej ujmy spôsobovanej takýmito prietahmi.

Precedenčný účinok nálezov ÚS (erga omnes)

- **Existuje povinnosť rešpektovať rozhodnutia Ústavného súdu v neskorších veciach ?**
 - ? rozsah v ktorom je Ústavný súd viazaný vlastnými rozhodnutiami
 - **záväznosť podmienená**, nie absolútna (zmena právneho prostredia, objektívne dôvody – vstup do EÚ, ale aj rozhodnutia medzinárodných súdov)
 - **štruktúra ÚS – štyri senáty...**
 - zákon to výslovne predpokladá: **§ 6** Senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu Ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov.
 - plénum ÚS rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením
 - senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ÚS

Precedenčný účinok nálezov ÚS (erga omnes)

- Ak nie je judikatúra ÚS absolútne záväzná pre samotný ÚS – všeobecné súdu sú oprávnené zmenu judikatúry ÚS vyvolať
 - musia vzniknúť opodstatnené a dostatočné dôvody pre svoje stanovisko (**III. ÚS 252/04 – ČR!**)

(Všeobecná) závažnost rozhodnutí všeobecných soudů

-CUDZÍCH ROZHODNUTÍ

- I. ÚS 236/06:

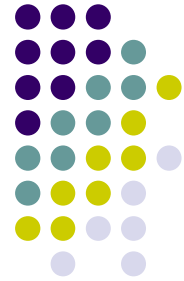
K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. I ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Súčasťou uvedeného princípu je aj požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (mutatis mutandis I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované.

- NS SR M Cdo 31/01 (50/2001 ZSP)

V slovenskom právnom poriadku platí princíp, podľa ktorého sú **súdy viazané len zákonom**; znamená to, že súd pri svojom rozhodovaní prihliada, a prípadne aj **aplikuje súdny judikát či stanovisko len vtedy, ak dôjde k záveru, že sú v súlade so zákonom, ale záväzné pre neho nie sú**.

(Všeobecná) závažnost rozhodnutí všeobecných soudů

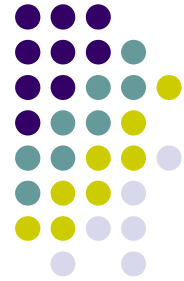

- požiadavka pridržiavať sa predchádzajúcich rozhodnutí (tzv. súdnych judikátov či precedensov) je odmietaná čl. 144 Ústavy, podľa ktorého výkon súdnej právomoci je viazaný len na Ústavu, ústavný zákon, zákon a medzinárodnú zmluvu.
- súdne rozhodnutie je záväzné len pre účastníkov (strany) konania, v ktorom rozhodnutie bolo vydané, a je len hľadáním práva, a nie jeho tvorbou
- **napriek tomu - predvídateľnosti práva a v jeho rámci aj predvídateľnosti súdneho rozhodovania**
- princíp právneho štátu - právnej istoty

ČR

- vhodný nástroj bol pre Najvyšší súd ČR zavedený zákonom č. 30/2000 Zb. v § 27a s účinnosťou od 1. januára 2001 a spočíva v povinnosti senátu, ktorý ak dospeje pri svojom rozhodovaní k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí Najvyššieho súdu, postúpiť vec na rozhodnutie veľkému senátu kolégia

Následky nerešpektovanie skorších súdnych rozhodnutí

- ...VLASTNÝCH
- Najvyšší súd
- ...Najvyšší súd totiž v tomto prípade rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade **skutkovo aj právne obdobných veciach** bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľovmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v iných označených konaniach. Argumentácia najvyššieho súdu pritom musí byť spoľahlivým vodidlom pre obdobné situácie aj v budúcnosti. Okrem porušenia zásady právnej istoty najvyšší súd zároveň zanedbal svoju zákonom ustanovenú povinnosť pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. (**I. ÚS 236/06**)

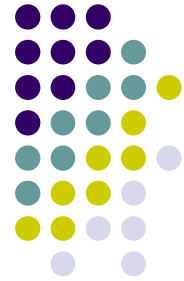

Viazanosť právnym názorom

- Právny názor dovolacieho súdu je záväzný pre súd odvolací, prípadne aj pre súd prvého stupňa (ak bolo zrušené aj jeho rozhodnutie).
- Právny názor treba chápať ako **názor na aplikáciu práva hmotného i procesného na rovnaký skutkový stav**. Určením záväznosti tohto právneho názoru chce zákon zabrániť tomu, aby sa súd nedopustil rovnakého právneho omylu ako pôvodne, lebo inak, pri čisto kasačnom princípe, by sa teoreticky nikdy nemuselo dospieť k správne konečnému riešeniu.

NS SR M Cdo 31/01 (50/2001 ZSP)

Zaujatost' voči právnemu názoru súdu vyššieho stupňa

- **Skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvodu pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp. zn. 3 Nc 13/2009)

Zaujatost' voči právnemu názoru súdu vyššieho stupňa

- „....formulácia odôvodnenia, ktorou súd vyššieho stupňa alebo ústavný súd vysvetlil zrušenie rozhodnutia súdu, i keby sa v nej vyskytovali vyjadrenia, slovné spojenia alebo výrazy expresívnejšej povahy, nemôže byť z objektívneho hľadiska v žiadnom prípade považovaná za okolnosť zakladajúcu vzťah k prejednáwanej veci sudcu, ktorého rozhodnutie bolo zrušené. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od prejednáwanej veci, je aj v týchto súvislostiach daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. Z týchto hľadísk nebolo možné predmetné vyjadrenie považovať za vyjadrenie, ktoré by čo i len v náznakoch malo reálny (objektívny) základ v jej vzťahu k prejednáwanej veci.“

Zaujatost' voči právnemu názoru súdu vyššieho stupňa

- „Pri naplňaní úloh sústavy súdov a rešpektovaní ústavou chránených práv účastníkov súdneho konania je nemysliteľné, aby niektorý sudca sústavy všeobecných súdov (bez ohľadu na stupeň rozhodovania) **nemal dostatok schopnosti podriadit' sa právnemu názoru vyslovenému v zrušujúcom rozhodnutí.** Pokiaľ sudca uvedenú schopnosť nemá, nie je spôsobilý vykonávať funkciu sudcu.“

Odôvodňovanie rozhodnutí

- I. ÚS 236/06:

Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.

Arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu

- Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru. Rovnako treba kvalifikovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy.
- (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006)